

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1938 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående vissa ändringar i lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft tre inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen från första kammaren nr 6 av herr *Olof Carlsson* samt från andra kammaren nr 79 av herr *Molander m. fl.* och nr 142 av herr *Österström* och fröken *Hesselgren*.

I motionerna I: 6 och II: 79, vilka äro likalydande, har hemställts,

»1) att riksdagen måtte besluta sådan ändring i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar den 14 juni 1929 att lagens tillämpning måtte utsträckas att omfatta även preparatet *dowicide*, dels ock

2) att riksdagen måtte besluta sådan ändring, att Konungen äger i mån av behov i lagen intaga sådana nytillkommande ämnen, som vid arbetet utslutande eller till övervägande del framkalla yrkessjukdom.»

Motionen II: 142 utmynnar i en hemställan, »att riksdagen måtte besluta sådan ändring i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar den 14 juni 1929 att lagens tillämpning måtte omfatta hudskador uppkomna genom inverkan av antiseptiska medel, som användas för impregnering av trä till förhindrande av uppkomsten av blånad».

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna.

Utskottet har i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt utlåtande över motionerna från medicinalstyrelsen, riksförsäkringsanstalten och försäkringsrådet, varjämte utskottet berett de ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening och svenska sågverksindustriarbetareförbundet tillfälle att yttra sig i ärendet. Yttranden hava inkommit från samtliga myndigheter och sammanslutningar. För deras innehåll redogöres nedan.

Angående utsträckning av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar till att omfatta yrkessjukdom, framkallad genom inverkan av »*dowicide*» (I: 6 och II: 79) eller »antiseptiska medel, som användas för impregnering av trä till förhindrande av uppkomsten av blånad» (II: 142).

1 § i lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar är av följande lydelse:

Den som jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är försäkrad för skada till följd av sådant olycksfall, skall anses vara

försäkrad jämväl för yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av

arsenik eller förening därav,
 bly eller legering eller förening därav,
 kvicksilver eller amalgam eller förening därav,
 fosfor eller förening därav,
 stendamm,

bensol eller någon av dess homologer (såsom toluol eller xylol) eller något av deras nitro- eller aminoderivat (såsom nitrobensol eller trinitrotoluol, anilin eller parafenylendiamin),

halogenderivat av kolväten av den alifatiska serien (såsom kloroform eller trikloretylen),

koloxid,
 cyan eller förening därav,
 klor, hypoklorit eller klorkalk,
 kloramin,

nitrosa gaser,
 kromsyra eller förening därav,
 strålände värme eller ljus,
 röntgenstrålar, radium eller annat radioaktivt ämne,
 mjältbrandssmitta.

Såsom yrkessjukdom omfattad av försäkringen skall jämväl anses här nedan angiven sjukdom, där den uteslutande eller till övervägande del försäkrats av den försäkrades arbete, nämligen:

1) smittsam sjukdom, som omförmäles i 2 § epidemilagen den 19 juni 1919 eller varom förordnande utfärdats enligt 24 § samma lag, därest arbetet består i yrkesmässigt meddelande eller utövande av sjukvård eller barnmorskevård eller utgöres av medicinsk undersökning å laboratorium, som står under allmän tillsyn;

2) primär hudkräfta (kancer).

Beträffande försäkringen i vad den avser dylika yrkessjukdomar skola bestämmelserna i lagen om försäkring för olycksfall i arbete äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande av vad nedan stadgas.

Arbete i verksamhet, där fara föreligger för yrkessjukdom, som här avses, benämnes i denna lag farligt arbete.

Enligt 3 § i lagen skall ersättning i anledning av yrkessjukdom icke utgå, med mindre arbetaren inom ett år eller vad angår yrkessjukdom, som framkallats genom inverkan av stendamm, röntgenstrålar eller radioaktivt ämne, inom tio år före dagen för sjukdomens yppande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där fara föreligger för sjukdomen.

I 9 § stadgas, att Konungen till ledning vid bedömandet, huruvida yrkessjukdom, som avses i 1 §, är för handen, utfärdar en förteckning, upptagande dels de sjukdomsformer, vilka bruka framkallas genom sådan inverkan, som i första stycket av nämnda paragraf sägs, dels ock de slag av verksamhet, vari såväl dessa sjukdomsformer som de i andra stycket av samma paragraf omförmälda sjukdomar bruka framträda. Dylik förteckning har utfärdats genom kungörelse den 22 november 1929 (nr 369) med däri genom kungörelser den 7 november 1930 (nr 398), den 13 mars 1931 (nr 31) och den 11 december 1936 (nr 609) gjorda ändringar.

Vidare torde böra nämnas, att enligt 1 § i lagen om försäkring för olycksfall i arbete, efter en år 1936 företagen lagändring, skall såsom föranledd av olycksfall även anses skada, som förorsakats genom inverkan under högst några få dagar

antingen på mekanisk väg av arbetet, såsom skavsår, blåsor eller senskideinflammation (senknarr),

eller av temperaturförhållandena under arbetet, om skadan utgöres av värmeslag, solsting eller förfrysning,

eller av visst i arbetet använt frätande eller etsande ämne, som ej finnes upptaget i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, såsom av svavelsyra, salpetersyra, kalk eller kalksalpeter eller blandning, vari dylikt ämne ingår.

Lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar omfattade ursprungligen endast yrkessjukdomar, som framkallats genom inverkan av arsenik eller förening därav, bly eller legering därav, kvicksilver eller amalgam eller förening därav, fosfor eller förening därav, strålände värme eller ljus, röntgenstrålar eller radium samt mjältbrandssmitta.

Den har sedermera genom lag den 12 september 1930 (nr 335) utsträckts till att omfatta även sjukdomar, som framkallats genom stendamm. Genom en lag av den 26 juni 1936 (nr 384) har 1 § i lagen om yrkessjukdomar erhållit sin gällande lydelse.

I proposition nr 209 till 1936 års riksdag med förslag till lag angående ändring i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, vilken proposition föranledde nyssnämnda lagändring, hade föredragande departementschefen, statsrådet Möller, under rubriken »Hudsjukdomar» ett uttalande av principiell innebörd, vilket torde vara av intresse i förevarande sammanhang. Departementschefen anförde:

Med hänsyn till att hudsjukdomarna, enligt vad utredningen i ärendet visar, äro de ojämförligt talrikast förekommande yrkesåkommorna, vore det givetvis önskvärt, om dessa sjukdomar eller åtminstone flertalet av dem kunde föras in under den av arbetsgivarna bekostade försäkringen. Varje sådan sjukdom kan emellertid framkallas på ett flertal olika sätt utan att man med ledning av sjukdomstecknen kan med erforderlig säkerhet utrona dess orsak. Uppkommer sjukdomen jämförelsevis hastigt har man visserligen i fråga om orsaken i regel icke många möjligheter att välja emellan, men dessa möjligheter öka vanligen i antal ju längre eller mer obestämd den tid är, under vilken sjukdomen kan hava förorsakats. Även i de fall då sjukdomen framkallats ganska hastigt är det i fråga om möjligheten att bestämma dess orsak väsentlig skillnad mellan olika slags åkommor. Skavsår och blåsor samt ets- och frätskador kunna ofta med bestämdhet härledas från användandet av ett visst redskap eller inverkan av något visst ämne. Betydligt svårare är i detta hänseende bedömandet av flertalet andra hudåkommor, såsom eksem och inflammationer av olika slag, vilka kunna hava såväl yttre som inre orsaker. Såsom förut omnämnts ämnar jag senare i dag föreslå sådant tillägg till olycksfallsförsäkringslagen, att med skada till följd

av olycksfall i arbete skall jämföras bland annat under arbete jämförelsevis hastigt framkallade hudåkommor, dock endast sådana som uppkommit på mekanisk väg eller bestå i förfrysning eller förorsakats av frätande eller etsande ämnen, som ej finnas upptagna i yrkessjukdomsförsäkringslagen. Därmed skulle helt visst ersättning från arbetsgivarna komma att utgå för ett betydande antal hudåkommor. Vad övriga hudsjukdomar beträffar torde, så länge yrkessjukdomsförsäkringen bibehåller sin nuvarande form, försiktigheten bjuda att de endast efter hand inordnas under den av arbetsgivarna bekostade försäkringen. Att, såsom arbetsgivareföreningen förordat, helt utesluta dessa sjukdomar från berörda försäkring kan jag däremot icke tillråda. Det måste nämligen på sätt ämbetsverken anfört vara av värde för en framtida utveckling av försäkringen att man inom densamma redan nu får förvärva ökad erfarenhet rörande dessa talrikt förekommande yrkesåkommor. Vid valet av farliga ämnen synes man böra medtaga dem, vilka såsom även framkallande inre sjukdomar äro avsedda att upptagas i lagen. Likaledes anser jag att försäkringen även bör gälla primär hudkräfta.

Detta uttalande lämnades av riksdagen utan erinran.

Utskottet övergår härefter till att närmare redogöra för de avgivna yttrandenas innehåll.

Medicinalstyrelsen har under återopande av ett bifogat utlåtande av medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professorn i dermatologi vid karolinska mediko-kirurgiska institutet James Strandberg, tillstyrkt sådan lagändring, att i listan över farliga ämnen införes förslagsvis »klorderivat av fenol och naftol samt deras salter».

Professor Strandberg har i sitt berörda utlåtande föreslagit, att varken beteckningen »dowicide» eller »antiseptiska medel, som användas för impregnering av trä till förhindrande av blånad» införes i listan över farliga ämnen utan i stället en lämplig kemisk benämning på den verksamma bestånddelen i det avsedda preparatet, förslagsvis »klorderivat av fenol och naftol samt deras salter».

Professor Strandberg anför, närmast i anslutning till den i motionerna I: 6 och II: 79 lämnade framställningen, bl. a.:

I stort sett är intet att invända mot denna framställning, ehuru det nog fordras ytterligare några upplysningar beträffande skadornas svårighetsgrad, frekvens och möjligheterna att förebygga desamma för att bilden av de verkliga förhållandena icke skall bli allt för dyster. Uppgiften att yrkessjukdom orsakad av dowicide förekommit i »omfattande utsträckning» bör förtydligas något. Hos oss i Sverige liksom i andra länder, där preparatet använts, har man iakttagit hudskador av desamma. En exakt siffra över fallen kan icke uppges hos oss på grund av bristande primäruppgifter. En god inblick gives emellertid i hithörande spörsmål genom en undersökning publicerad av Heinz Groth från Finland, där dowicide efter litteraturen att döma började användas tidigare än hos oss (Finska Läkaresällskapets Handlingar, novemberhäftet 1936). Arbetet, som bär titeln: »Förekomsten av 'Dowicide'-utslag i Finland och möjligheten att förebygga desamma», grundar sig på en undersökning av dessa förhållanden vid 26 sågverk med sammanlagt 1,039 arbetare. Här hade iakttagits 173 fall av dowicideutslag, så-

lunda hade cirka 16 % av arbetarna angripits. Hudskadorna ha i regel varit lindriga och betecknas såsom »rätt godartade dermatiter». Genom lämpliga skyddsåtgärder kunde skadornas antal enligt uppgift reduceras till ett minimum.

Även om dowicideskadornas svårighet och frekvens icke överdrivas och möjligheterna att förebygga desamma erkännas, är det dock principiellt riktigt och därför önskvärt, att dowicideskadorna bli föremål för ersättning enligt lagen den 14 juni 1929. Utslagen äro lätta att diagnosticera, och det torde i regel icke möta svårigheter att sätta skadan i samband med yrkesutövningen. De svårigheter, som yppa sig, när det gäller att införa dowicide på listan över farliga ämnen, äro närmast av lagteknisk art.

Det är icke lämpligt att listan över farliga ämnen upptar en substans under namnet »dowicide». Detta är nämligen icke en vetenskaplig benämning utvisande en viss kemisk struktur utan ett inregistrerat namn för en handelsvara, vars benämning lär syfta på den saluförande firmans namn, The Dow. Chem. Co. Det är icke uteslutet, att konkurrerande firmor komma att framställa preparat liknande dowicide och saluföra dessa under annat namn. Effekten av en lag, som ger ersättning för skador av ett ämne betecknat dowicide, kan under sådant förhållande på denna punkt bli närmast illusorisk. Det finnes för övrigt inga garantier för att en handelsvaras namn och sammansättning icke ändras. Införandet av namnet dowicide i listan över farliga ämnen strider även mot de grunder, efter vilka listan i fråga är uppställd, och kan därför medföra icke önskade konsekvenser.

Att som det föreslås i motion 142 i andra kammaren i listan över farliga ämnen upptaga »antiseptiska medel, som användas för impregnering av trä till förhindrande av blånad» i stället för en kemisk eller på annat sätt vetenskapligt preciserad skadefaktor bryter mot nu gällande praxis beträffande svensk och utländsk lagstiftning rörande ersättning för yrkessjukdomar, en lagstiftning, som grundar sig på beslut fattade vid internationella arbetarorganisationens konferens i Genève 1925. Motionsförslaget ger icke hänvisning på ett visst ämne eller en i kemiskt hänseende likartad grupp av sådana och man kan icke beräkna, varthän ett så diffust angivet skademoment kan leda i praktiken. Att i lagen upptaga ämnen huvudsakligen med tanke på deras användningssätt eller avsikten med deras användning är icke tillrädligt. Följden kan nämligen bli, att ersättning för ett visst ämne lämnas, när det användes i det i lagen uppgivna arbetet, men icke om skadan orsakats av samma ämne under annan yrkesutövning. Ett sådant sakernas tillstånd vore knappast rättvist och skulle säkerligen leda till missnöje och klagomål.

Om nuvarande princip beträffande ersättning för yrkessjukdom skall bibehållas, måste det framkallande ämnet anges med sin kemiska beteckning. Detta erbjuder mången gång svårigheter. Vad dowicide beträffar, är detta ett sammansatt preparat, som enligt meddelade analyser dessutom icke alltid synes vara lika till sin beskaffenhet. Enligt vissa analyser utgöres huvudbeståndsdelen i dowicide av triklornaftolnatrium enligt andra av triklorfenolnatrium, sålunda i bägge fallen av salter tillhörande halogenderivat av den aromatiska serien. Man skulle därför kunna tänka sig att man i listan över farliga ämnen utökade den redan förefintliga gruppen »halogenderivat av kolväten av den alifatiska serien...» till att omfatta även kolväten av den aromatiska serien. Härmed får dock gruppen en betydligt större omfattning än vad som avses i de nu framlagda motionerna. Konsekvenserna härav äger jag icke sakkunskap att bedöma. Dock torde det finnas bärande skäl för att gruppen icke fått denna utökade omfattning hos oss eller i andra länders listor över farliga ämnen. För att vinna, vad som åsyftas, och dock

hålla sig inom en viss begränsning, synes man kunna taga under övertvägande, huruvida en ny grupp av följande lydelse kunde upptagas i listan över farliga ämnen: »klorderivat av fenol och naftol samt deras salter».

Även *Riksförsäkringsanstalten* tillstyrker, att i listan över farliga ämnen i 1 § i lagen införes »klorderivat av fenol och naftol samt deras salter». Anstalten upplyser, att i motsvarande finska lagstiftning preparatet »dowicide» finnes upptaget. Anstalten anför bl. a.:

Till riksförsäkringsanstalten hava under år 1937 inkommit ett trettiotal anmälningar, avseende uppkommen sjukdom, framkallad av »dowicide». Ersättning har i dessa fall icke kunnat tillerkännas, enär sjukdomen icke framkallats genom inverkan av något av de ämnen, som finnas angivna i yrkessjukdomslagen, och icke heller kunnat hänföras till sådant frätande eller etsande ämne, som omnämnes i 1 § lagen om försäkring för olycksfall i arbete. Försäkringsrådet har också vid avgörande av mål om ersättning i dylikt fall — efter införskaffande av kemisk analys av preparatets sammansättning — funnit skäl icke göra ändring i beslut, varigenom ersättning förklarats icke skola utgå.

Hudsjukdom, framkallad av »dowicide», har visserligen hittills visat sig jämförelsevis lindrig. Skäl synas dock föreligga att upptaga dylik sjukdom bland dem, som berättiga till ersättning enligt yrkessjukdomslagen. Sjukdomsbilden kan nämligen avgränsas från andra liknande, och det torde i regel icke möta svårighet att fastställa sambandet mellan sjukdomen och arbetet.

Frågan gäller då, på vilket sätt ifrågavarande preparat skall kunna inordnas under den i lagen införda listan över farliga ämnen. Att på denna lista upptaga namnet »dowicide», såsom avsikten synes vara i motionen I: 6, torde få anses mindre lämpligt, då denna benämning uteslutande är beteckning å en viss firmas handelsvara och icke en vetenskaplig benämning, utvisande en viss kemisk sammansättning. Icke heller torde den utväg, som föreslagits i motionen II: 142, att lagen skulle omfatta »hudskador uppkomna genom inverkan av antiseptiska medel, som användas för impregnering av trä till förhindrande av uppkomsten av blånad», vara framkomlig, enär ett dylikt angivande av ett ämne allenast med en beskrivning över dess användningssätt utan tvivel komme att medföra orättvisa vid lagtillämpningen, i det att ersättning komme att lämnas blott i de fall, då ämnet ifråga använts på i lagen angivet sätt, men däremot icke, då ämnet vid användning i annat arbete orsakat sjukdom.

Den princip, som hittills följts vid angivande i lagen av farliga ämnen och från vilken avvikelser icke utan särskilda skäl synes böra göras, innebär, att det farliga ämnet angives med sin kemiska beteckning. I fråga om »dowicide» har detta visat sig medföra vissa svårigheter, emedan det är ett sammansatt preparat. I samråd med professorn i kemisk teknologi vid Tekniska högskolan Carl Kullgren har riksförsäkringsanstalten emellertid funnit det lämpligaste vara, att i lagens förteckning över farliga ämnen införes en med avseende på den kemiska sammansättningen karakteriserad grupp av ämnen, som innefattar »dowicide». Ett införande av beteckningen »klorderivat av fenol och naftol samt deras salter» synes riksförsäkringsanstalten kunna förordas, enär denna beteckning med innefattande av »dowicide» likväl innebär en enligt anstaltens mening lämplig avgränsning gentemot andra ämnen.

Den föreslagna beteckningen synes lämpligen böra i den i lagen upptagna förteckningen över farliga ämnen införas omedelbart efter rubriken »bensol eller någon av dess homologer» etc.

Under åberopande av vad sålunda anförts tillstyrker riks försäkringsanstalten, att 1 § i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar erhåller följande ändrade lydelse:

»1 §.

Den, som jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är försäkrad för skada till följd av sådant olycksfall, skall anses vara försäkrad jämväl för yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av

bensol eller någon — — — anilin eller parafenyldiamin),
klorderivat av fenol och naftol samt deras salter,

Såsom yrkessjukdom omfattad — — — (cancer).
Beträffande försäkringen i — — — vad nedan stadgas.
Arbete i verksamhet — — — lag farligt arbete.»

Enligt anstaltens mening borde den nya lagen träda i kraft den 1 januari 1939 och förses med följande övergångsbestämmelse:

»Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1939, men skall icke äga tillämpning i fråga om sådan av klorderivat av fenol och naftol samt deras salter framkallad yrkessjukdom, som yppats före nämnda dag, och ej heller beträffande dylik yrkessjukdom, som yppats senare, därest arbetaren icke efter lagens ikraftträdande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där arbetarna äro utsatta för inverkan av den art, som framkallat sjukdomen.»

Vid anstaltens utlåtande ha fogats två den 14 februari och den 4 mars 1938 dagtecknade yttranden av professorn Carl Kullgren. I det senare av dessa har professor Kullgren förordat den i anstaltens utlåtande föreslagna beteckningen »klorderivat av fenol och naftol samt deras salter», därest en ändring i lagstiftningen ansågs böra komma till stånd.

Försäkringsrådet har för sin del tillstyrkt en utredning samt därvid anført bl. a.:

Försäkringsrådet har under hösten 1937 avgjort ett flertal mål, där fråga varit, om ersättning för hudåkommor kunde utgå åt personer, som under sitt arbete kommit i beröring med dovicide. I intet fall har ersättningsrätt ansetts föreligga. Försäkringsrådet hade före målens avgörande inhämtat utlåtande av professorn i kemi vid Kungl. Tekniska högskolan Oscar Edvard Collenberg och professorn i dermatologi vid Kungl. karolinska mediko-kirurgiska institutet James Viktor Strandberg, vilka förklarar, att dovicide innehöller flera ämnen men intet av dem, som avsåges i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. Strandberg har vidare anført, att de åkommor, dermatiter, som uppgivits vara orsakade av dovicide, icke vore specifika dovicide-åkommor utan kunde vara följd av många andra orsaker.

I samband med 1936 års proposition nr 209 anförde departementschefen, att det kunde ifrågasättas att i lagens 1 § medtaga vissa andra i ämbetsverkens utredning diskuterade ämnen än dem ämbetsverken föreslagit. Med hänsyn bland annat till de begränsade möjligheterna att i de enskilda fallen klarlägga sambandet mellan dylika hälsofarliga ämnen och sjukdomar, som de kunde framkalla, bade departementschefen emellertid icke funnit sig böra gå utöver ämbetsverkens förslag i detta hänseende. Under rubriken »Hudsjukdomar» har departementschefen anført, att vid valet av farliga ämnen,

som skulle upptagas såsom medförande sådana yrkessjukdomar, syntes man böra medtaga endast dem, vilka såsom även framkallande inre sjukdomar vore avsedda att upptagas i lagen.

I lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar finnes i överensstämmelse härmed intet ämne upptaget, som enbart eller huvudsakligen orsakar hudsjukdomar.

Enär dovicide icke är ett ämne utan en handelsbeteckning på ett preparat, innehållande flera ämnen, synes vid en lagändring i det syfte, motionärerna avse, ordet »dovicide» icke böra begagnas. Ett angivande av »anti-septiska medel, som användas för impregnering av trä till förhindrande av uppkomsten av blånad» såsom orsak till yrkessjukdom anser rådet även vara för obestämt för att ligga till grund för en författningsbestämmelse.

I de fall då rådet haft till bedömande, huruvida ersättning bort utgå för hudåkommor, som uppgivits vara orsakade av dovicide, har det förefallit rådet sannolikt, att samband förelegat mellan åkommorna och något eller några av de i dovicide ingående ämnena. Då det emellertid icke torde vara klarlagt vilket eller vilka av dessa ämnen, som kunna giva upphov till åkommorna, är det önskvärt, att utredning i detta hänseende kommer till stånd. Ernäs genom dylik utredning hållpunkter för bedömandet i de enskilda fallen, bortfaller såvitt angår nu ifrågavarande hudåkommor grunden för i departementschefsuttalandet beträffande hudsjukdomar anförda be- gränsning av ersättningsrätten.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har förklarat sig icke hava något att erinra mot att ämnet dovicide intages i lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Svenska sågverksindustriarbetareförbundet uttalar sin synnerliga tveksamhet inför förslagen att göra lagen tillämplig på skador, uppkomna genom inverkan av de i motionerna omnämnda trävaruimpregneringspreparaten. Förbundet framhåller:

Det är riktigt, att impregneringsvätskan visat sig skadlig för huden och framkallat besvärliga och i en del fall långvariga eksemer. De flesta skadefallen torde emellertid ha förorsakats på grund av synnerligen primitiva anordningar vid impregneringens utförande och skulle säkerligen ha kunnat undvikas, om större omsorg nedlagts i syfte att genom tekniska eller mekaniska anordningar skydda arbetarna från den direkta beröringen med vätskan. Användningen av preparatet torde ännu så länge vara att betrakta som experiment, och dess skaderisker torde genom lämpliga mekaniska anordningar kunna i hög grad nedbringas. Det har visat sig, att de flesta skadefallen inträffat omedelbart efter eller under den första tiden impregneringsmetoden tagits i bruk och att de därefter avtagit. Detta torde bero på att man efter hand lyckats utexperimentera dels mekaniska anordningar, som överflödiggöra direkt beröring med vätskan, och dels en lämplig utspädning av preparatet. Den omständigheten, att känsligheten för preparatets skadliga inverkan enligt läkares utsago är högst individuell, och man i regel undviker att för impregneringen använda personer, som visat sig mottagliga, har givetvis också inverkat.

Enligt till oss lämnade uppgifter från förbundets avdelningar vid 25 sågverk, där impregnering förekommer, har under 1937 antalet skadefall, som medfört sjukskrivning, varit följande:

Antal sågverk	Skadefall per sågverk	Summa skadefall
7	0	0
3	1	3
3	2	6
4	3	12
2	5	10
1	7	7
1	8	8
2	9	18
1	15	15
1	16	16
25	—	95

Som synes växlar antalet skadefall från 0 vid 7 sågverk till 16 vid ett sågverk. Samtliga sågverk, som uppvisa hög skadefallsfrekvens, verkställa impregneringen med primitiva metoder.

I alla av oss under 1937 inträffade kända fall har ersättning till de skadade lämnats direkt av arbetsgivaren, och för år 1938 är en särskild överenskommelse träffad, som tillförsäkrar den skadade en dagsersättning, motsvarande $\frac{2}{3}$ av hans genomsnittliga dagsförtjänst under närmast föregående tvenne avlöningsperioder. Denna ersättningskyldighet bidrager säkerligen till att förebyggande åtgärder eller anordningar så vitt möjligt vidtagas och att de primitiva impregneringsmetoderna komma ur bruk.

Enligt vår mening vore det lämpligt att undersöka, huruvida det icke kan anses påkallat att införa bestämmelser i syfte att hindra användandet av impregneringsmetoder, som uppenbarligen medföra skadeverkningar, och kunde i samband därmed också lämpligheten av den av motionärerna yrkade utsträckningen av lagens tillämpning närmare undersökas.

Angående rätt för Kungl. Maj:t att i mån av behov komplettera förteckningen över de ämnen, som anses framkalla yrkessjukdom (I: 6 och II: 79).

Såsom ovan nämnts har i motionerna I: 6 och II: 79 hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring, att Konungen äger i mån av behov i lagen intaga sådana nytillkommande ämnen, som vid arbetet uteslutande eller till övervägande del framkalla yrkessjukdom.

I proposition nr 184 till 1929 års riksdag med förslag till lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar anförde föredragande departementschefen, statsrådet Lübeck, i detta ämne:

Det har från vissa håll gjorts gällande, att förteckningen å sjukdomsorsaker icke borde givas i lag utan i administrativ ordning. Härigenom skulle det bli möjligt att lättare anpassa densamma efter ändrade förhållanden. Detta förslag kan jag emellertid icke biträda. Frågan om försäkringens omfattning är nämligen av så väsentlig betydelse, att den bör lösas genom lag, och då uppräknningen avser sjukdomsorsakerna, icke de yrken eller hanteringar, där sjukdomarna skola hava ådragits, torde någon olägenhet icke vållas härav.

Detta uttalande lämnades av riksdagen utan erinran.

I motionerna I: 6 och II: 79 erinras om det år 1933 tillkomna stadgandet i 2 § olycksfallsförsäkringslagen, att Konungen äger i fråga om anstalt för yrkesutbildning eller avdelning av anstalt förordna, att den som åtnjuter undervisning vid sådan anstalt eller avdelning skall anses såsom arbetare enligt lagen, ändock att han ej användes till arbete för annans räkning. Den 1 december 1933 har Kungl. Maj:t med stöd av detta bemyndigande utfärdat en kungörelse angående tillämpning å elever vid anstalter för yrkesutbildning av olycksfallsförsäkringslagen.

Riksförsäkringsanstalten har i sitt yttrande lämnat vissa uppgifter om dansk, norsk och finsk lagstiftning om försäkring för yrkessjukdomar, vilka torde vara av intresse i förevarande sammanhang:

I den *danska* »Lov om Forsikring mod Følger av Ulykkestilfælde» av den 20 maj 1933 1 § äro angivna såväl de yrkessjukdomar, vilka skola medföra rätt till ersättning, som de verksamheter, vari dessa sjukdomar skola hava ådragits. Liknande system har följts i ett nu föreliggande förslag till väsentlig utvidgning av lagens tillämpningsområde. I *Norge* har genom »Lov av 24 juni 1928 om forandring i lov om ulykkesforsikring for industriarbeidere m. v. av 13 august 1915 med tilleggslover» i olycksfallsförsäkringslagen infogats en bestämmelse av innehåll att med olycksfall skola jämställas vissa yrkessjukdomar, varom konungen meddelar närmare bestämmelser. Genom kungl. resolutioner den 7 december 1928, den 20 september 1929 och den 11 januari 1935 har föreskrivits, att med olycksfall i nämnda lags mening skola likställas vissa angivna sjukdomar. Enligt den numera ej längre gällande *finska* lagen om arbetares olycksfallsförsäkring av den 17 juli 1925 skulle såsom kroppskada i följd av olycksfall anses även yrkessjukdom, som arbetaren ådragit sig vid tillverkning eller hantering av sådana ämnen, vilka upptagits i en förteckning, som på förslag av försäkringsrådet fastställdes av statsrådet. I enlighet härmed utfärdades dylik förteckning upptagande ett flertal ämnen. Sedermera har den 12 april 1935 utfärdats särskild lag om skadestånd för vissa yrkessjukdomar m. m. I 1 § av denna lag angivas vissa sjukdomar såsom medförande rätt till ersättning, varefter i samma § föreskrives, att stadgandena i lagen kunna genom förordning utsträckas att gälla även vissa andra, vid i landet bedrivna yrken förekommande yrkessjukdomar, vilka framkallas genom hantering eller beredning av vissa ämnen. Denna lag samt den sålunda vid sidan om densamma nu gällande förordningen av den 22 januari 1937 upptaga såsom orsaker till yrkessjukdom ett mindre antal ämnen än den på den äldre lagen grundade förteckningen.

Utskottet övergår härefter till att redogöra för vad de avgivna yttrandena innehålla rörande motionärernas nu ifrågavarande förslag.

Medicinalstyrelsen har med hänsyn till den korta tid som förflutit, sedan gällande lagbestämmelser på ifrågavarande område trädde i kraft, funnit det icke påkallat att nu genomföra den av motionärerna förordade lagändringen.

Professor Strandberg har i sitt av medicinalstyrelsen infordrade utlåtande avstyrkt motionerna i denna del samt anfört bl. a.:

Under loppet av 6 år har lagen — — — vidgats avsevärt — listan över farliga ämnen har mer än fördubblats —, och man kan därför knappast god-

taga en kritik, som går ut på att lagstiftningen icke varit anpassbar och gjorts s. a. s. levande. Att det till årets riksdag endast framförts hemställan om infogande i lagen av ett enda nytt farligt ämne, dovicide, talar även, synes det mig, för att lagstiftningen på detta område hittills väl följt med sin tid, särskilt när man betänker att dovicidens inräknande som farligt ämne i sak är en fråga av jämförelsevis liten betydelse.

Det nuvarande förfaringssättet för erhållandet av ändring i lagen anser motionären alltför omständligt. Visserligen är förfarandet omständligt, men det ligger i sakens natur att en ändring måste föregås av en noggrann prövning, när det som här gäller att taga ställning till svarbedömda frågor av ofta stor ekonomisk betydelse. Skulle, som föreslås, intagandet av nya farliga ämnen överlätas åt Kungl. Maj:t, förutsätter detta ävenledes en sakkunnig prövning.

Ett allt för enkelt förfaringssätt beträffande lagändring, då det gäller att anpassa försäkringen mot yrkessjukdomar efter växlande arbetsförhållanden, kan leda till att listan över farliga ämnen årligen utökas och sväller ut till allt för stor omfattning. I Schweiz, där som motionären påpekat lagstiftningen på detta område medger ett smidigt och enkelt förfarande, utökas listan över farliga ämnen undan för undan och omfattar för närvarande cirka 100 sådana. Detta har från flera håll och säkert med rätta framhållits såsom mindre lyckligt. Frånsett de ekonomiska konsekvenserna, blir det för läkarna ofta svårt att med erforderlig säkerhet fastslå, om en åkomma, som uppgivits vara yrkessjukdom, verkligen är det i lagens mening, när det finnes så många ämnen att taga hänsyn till. Lagen har blivit så smidig, att den förlorat sin ryggrad.

I detta sammanhang bör påminnas om följande principuttalande, som vid framläggandet av den proposition (1929 nr 184), vilken ledde till nu gällande lag om försäkring för yrkessjukdom, gjordes av dåvarande föredragande departementschef i anslutning till vad ämbetsverken anfört rörande frågan om den blivande lagstiftningens tillämpningsområde: »Vid bestämmande av de sjukdomar, som skola omfattas av den föreslagna lagen, bör såsom jag redan berört strängt fasthållas, att denna avser endast sådana sjukdomar, vilkas uppkomst utan större svårighet kan ledas tillbaka till arbetet eller därmed sammanhängande förhållanden. Med hänsyn härtill böra alla sådana åkommor utmönstras, beträffande vilka — även om de genom arbetet eller därmed förbundna omständigheter kunna främjas i sin uppkomst eller utveckling — det icke kan antagas för visst, att de hava sin grund i själva arbetet eller vad därmed har samband. Nödvändigt är därför, att försäkringen begränsas till sådana yrkessjukdomar, som i regel kunna skiljas från andra åkommor.» Till departementschefens sålunda tillkännagivna uppfattning, som tydligt innebär en känsla av nödvändigheten av vissa restriktioner beträffande lagens omfattning, anslöt sig även riksdagen och erhöll lagstiftningen sin utformning i enlighet härmed.

Att jämväl riksdagens beslut kräves vid ändring av ovanberörda lag kan möjligen fördröja proceduren något, men synes åtminstone hittills icke ha verkat hämmande på lagens utveckling, och bibehållandet av denna riksdagens rätt kan endast vara en garanti bl. a. mot att lagen blir allt för omfattande.

Även riksförsäkringsanstalten avstyrker motionerna i denna del samt anför:

I det förslag till lag om försäkring för vissa yrkessjukdomar, som år 1928 avgavs av socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten och medicinalstyrelsen,

framhöllo ämbetsverken, att, då angivandet av de yrkessjukdomar, som skulle berättiga till ersättning, utgjorde själva huvudpunkten i den ifrågasatta lagstiftningen, hade ämbetsverken stannat vid att i 1 § av lagförslaget uppräknat de sjukdomsorsaker, som borde komma i betraktande. Till ledning för bedömandet av, huruvida i det särskilda fallet en till ersättning berättigande yrkessjukdom förelåg, borde härutöver i administrativ väg utfärdas en förteckning, upptagande de sjukdomsformer, som brukade framkallas av de i 1 § omnämnda ämnena, samt de yrken eller hanteringar, där ifrågavarande sjukdomsformer brukade framträda. Förslag härom upptogs i 9 §. I det förslag till utvidgning av lagstiftningen i fråga, som ämbetsverken avgåvo den 14 december 1935 och som ledde till 1936 års lagstiftning, framhöllo ämbetsverken de svårigheter, som mötte vid en lämplig avgränsning av den ifrågavarande försäkringens omfattning. Departementschefen erinrade i propositionen till 1936 års riksdag, att tiden vore inne för en revision av den tidigare lagstiftningen, så att den bättre fyllde sitt ändamål. Med detta syfte för ögonen och under upprätthållande å andra sidan av den inom denna försäkring antagna grundsatsen, att de av försäkringens omfattade sjukdomarna borde kunna med erforderlig grad av sannolikhet härledas från visst arbete mötte dock fortfarande svårigheter vid en tillfredsställande avgränsning av försäkringens omfattning. Såsom ämbetsverken framhållit ökades dessa svårigheter på grund av saknaden i vårt land av effektiva åtgärder för erhållande i önskvärd utsträckning av kunskap om förekomsten och verkningarna av de sjukdomar, som förorsakades av yrkesarbete. I och med att i den sedermera den 20 juni 1936 utfärdade lagen om ändring av den tidigare lagen upptogs även sjukdomar, som ej föräntas av inverkan av visst farligt ämne, nämligen smittsam sjukdom, som omförmäles i 2 § epidemilagen, samt primär hudkräfta gjordes också därav påkallad ändring i 9 § beträffande innehållet i den där åsyftade av konungen utfärdade förteckning.

Av vad ovan anförts framgår, att i vårt land den ifrågavarande lagstiftningen ursprungligen gällde endast sådan sjukdom, som förorsakats av inverkan av vissa angivna »ämnen». Numera skola emellertid såsom förut nämnts vissa sjukdomar anses såsom yrkessjukdomar oberoende härav. Ytterligare framgår av numera gällande lag, att en viss sjukdoms hänförelse under densamma kan befinnas bära bero av särskilda inverkan omständigheter såsom arbetets särskilda art (t. ex. yrkesmässigt meddelande eller utövande av sjukvård). Att härutinnan under skiftande yttre förutsättningar kunna ifrågakomma en mångfald sjukdomar och sjukdomsformer, framgår närmare av ämbetsverkens förutberörda yttrande och förslag den 14 december 1935 (propositionen nr 209 1936 sid. 38—51 »Vissa sjukdomar i inre organ.», »Hudsjukdomar», »Vissa sjukdomar på grund av mekanisk inverkan» etc.). Med hänsyn till förhållandena i varje särskilt fall bära också avvägas de närmare förutsättningarna för rätten till ersättning (jfr lagens 3 §).

I anslutning till vad ovan anförts anser riksförsäkringsanstalten övervägande skäl tala för bibehållande av de principer i fråga om stiftande av lag av här ifrågavarande slag, som för närvarande gälla, och får anstalten alltså avstyrka motionerna i denna del.

Försäkringsrådet har rörande detta spörsmål anförts bl. a.:

Motionärerna motivera sitt yrkande med att utvecklingen på det tekniska och industriella området medförde oupphörligt nya former och metoder för

tillverkningen och användningen av särskilda preparat inom produktionens olika grenar, varför lagstiftningen beträffande yrkessjukdomar borde göras smidig och anpassbar.

Försäkringsrådet vill i anslutning till motionärernas nyss anförda uppfattning allenast uttala, att praktiska synpunkter tala för bifall till motionärernas yrkande i denna del.

De ömsesidiga socialförsäkringsbolagens förening har ansett sig böra ifrågasätta, huruvida icke spörsmålet angående utsträckt tillämpning av lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar är av sådan betydelse med hänsyn till sina konsekvenser, att det i varje särskilt fall bör avgöras av riksdagen.

Svenska sågverksindustriarbetareförbundet har uttalat, att den åsyftade lagändringen enligt dess mening vore ändamålsenlig. Om lagstiftningen på berörda område skulle fylla sin uppgift, borde den lämnas möjlighet att ifråga om tillämpningen smidigt anpassa sig efter de behov, som successivt uppkomme genom införandet av nya tekniska metoder inom industrien. Någon olägenhet av den ifrågasatta lagändringen kunde icke uppkomma, enär det förutsattes, att en av Konungen medgiven utsträckning av lagens giltighetsområde icke komme att ske utan ingående sakkunnig prövning.

Av motionerna samt de över desamma avgivna yttrandena framgår enligt utskottets mening, att starka skäl tala för att yrkessjukdom, som huvudsakligen eller till övervägande del framkallats av »dowicide», bör berättiga till ersättning enligt lagen om försäkring för vissa yrkessjukdomar. Professorn i dermatologi vid karolinska mediko-kirurgiska institutet James Strandberg, vars utlåtande åberopas av medicinalstyrelsen, samt riks-försäkringsanstalten hava uppgivit, att sjukdomsbilden vid dylika sjukdomar syntes kunna avgränsas från andra liknande och att det i regel icke torde möta svårigheter att fastställa sambandet mellan sjukdomen och arbetet.

Utskottet.

Såsom framgår av utskottets redogörelse hava de hörda myndigheterna uttalat starka betänkligheter mot förslaget att i katalogen över farliga ämnen i lagen upptaga de i motionerna förordade beteckningarna »dowicide» eller »antiseptiska medel, som användas för impregnering av trä till förhindrande av uppkomsten av blånad». Den princip, som hittills följts vid angivande i lagen av farliga ämnen, innebär, att ämnet upptages med sin kemiska beteckning. Med hänsyn härtill hava medicinalstyrelsen och riks-försäkringsanstalten föreslagit, att i listan över farliga ämnen införas »klorderivat av fenol och naftol samt deras salter», vilket ansetts vara en lämplig kemisk benämning på den verksamma beståndsdel i det i motionerna avsedda preparatet.

Genom den av utskottet föranstaltade utredningen torde nu ifrågavarande spörsmål hava blivit på ett tillfredsställande sätt belyst. Utskottet vill föreslå riksdagen att, i anslutning till vad medicinalstyrelsen och riks-försäkringsanstalten förordat, i förteckningen i 1 § i lagen upptaga »klorderivat av fenol eller naftol eller deras salter». Denna nya ämnesgrupp torde i

stadgandet böra upptagas närmast efter gruppen »bensol eller någon av dess homologer etc. . . .»

Den ifrågasatta lagändringen synes böra träda i kraft den 1 juli 1938 och förses med en övergångsbestämmelse med samma innebörd som den vid 1930 och 1936 års lagändringar meddelade.

I motionerna I: 6 och II: 79 har vidare yrkats, att riksdagen måtte besluta sådan lagändring, att Konungen tillerkännes rätt att i mån av behov utöka den i lagen givna förteckningen med andra ämnen, som framkalla yrkessjukdom.

Såsom framgår av utskottets redogörelse var frågan, om listan över sjukdomsorsakerna borde givas i lag eller i administrativ ordning, föremål för övervägande vid tillkomsten av 1929 års lagstiftning om yrkessjukdomar. Sålunda erinrade vederbörande departementschef, att det från vissa håll gjorts gällande, att denna förteckning borde upptagas i en administrativ författning, varigenom det skulle bliva lättare att anpassa densamma efter ändrade förhållanden. Departementschefen ansåg sig emellertid icke kunna biträda ett sådant förslag. Enligt hans mening vore nämligen frågan om försäkringens omfattning av så väsentlig betydelse, att den borde lösas genom lag. Departementschefen framhöll, att någon olägenhet icke torde väljas härav. Riksdagen anslöt sig till denna departementschefens uppfattning.

De erfarenheter, som hittills vunnits av lagstiftningen om försäkring för vissa yrkessjukdomar, hava enligt utskottets mening icke ådagalagt, att riksdagens medverkan försvårat anpassningen till de krav, som utvecklingen framkallat. Under sådana förhållanden torde för närvarande icke föreligga tillräckliga skäl att göra avsteg från den princip, varom statsmakterna vid 1929 års riksdag voro ense. Utskottet kan därför icke tillstyrka motionerna I: 6 och II: 79 i förevarande del.

Skulle emellertid kommande erfarenheter giva vid handen, att påtagliga fördelar kunde vinnas, om Kungl. Maj:t tillerkändes rätt att i administrativ ordning utöka den i lagen givna förteckningen över sjukdomsorsakerna, böra statsmakterna givetvis taga förevarande spörsmål under omprövning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att riksdagen måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g

angående ändrad lydelse av 1 § lagen den 14 juni 1929 (nr 131) om försäkring för vissa yrkessjukdomar.

Härigenom förordnas, att 1 § lagen den 14 juni 1929 om försäkring för vissa yrkessjukdomar¹ skall i nedan angivna del erhålla följande ändrade lydelse:

¹ Senaste lydelse av 1 § se SFS 1936: 384.

1 §.

Den, som jämlikt lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete är försäkrad för skada till följd av sådant olycksfall, skall anses vara försäkrad jämväl för yrkessjukdom, som uteslutande eller till övervägande del framkallats genom inverkan av

arsenik eller förening därav,
bly eller legering eller förening därav,
kvicksilver eller amalgam eller förening därav,
fosfor eller förening därav,
stendamm,

bensol eller någon av dess homologer (såsom toluol eller xylool) eller något av deras nitro- eller aminoderivat (såsom nitrobensol eller trinitrotoluol, anilin eller parafenyldiamin),

klorderivat av fenol eller naftol eller deras salter,
halogenderivat av kolväten av den alifatiska serien (såsom kloroform eller trikloretylen),

koloxid,
cyan eller förening därav,
klor, hypoklorit eller klorkalk,
kloramin,
nitrosa gaser,

kromsyra eller förening därav,
strålände värme eller ljus,
röntgenstrålar, radium eller annat radioaktivt ämne,
mjältbrandssmitta.

Såsom yrkessjukdom — — — hudkräfta (kancer).

Beträffande försäkringen — — — nedan stadgas.

Arbete i verksamhet — — — farligt arbete.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1938 men skall icke äga tillämpning i fråga om sådan av klorderivat av fenol eller naftol eller deras salter framkallad yrkessjukdom, som yppats före nämnda dag, och ej heller beträffande dylik sjukdom, som yppats senare, därest arbetaren icke efter lagens ikraftträdande varit sysselsatt med arbete i verksamhet, där arbetarna äro utsatta för inverkan av den art, som framkallat sjukdomen.

2) att motionerna I:6 och II:79, såvitt angår det under punkt 1) i motionerna framställda yrkandet, ävensom motionen II:142 måtte anses besvarade genom vad utskottet ovan hemställt;

3) att motionerna I: 6 och II: 79, såvitt angår det under punkt 2) i motionerna framställda yrkandet, icke måtte för-
anleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 april 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Hagman**, *P. Sandström, Heiding, Knut Petersson¹, Olof Carlsson, Elon Andersson², Sten* och *Ekströmer**;

från andra kammaren: herrar *Hage, Olovson, Skoglund^{1*}, Pettersson* i Hällbacken, *Hallagård, Molander, Sandström* i Härnösand², och *Thorell^{1*}*, fröken *Hesselgren^{1*}* och fröken *Andersson²*.

¹ Närvarande endast vid behandlingen av punkten 1) i motionerna I: 6 och II: 79 ävensom motionen II: 142.

² Närvarande endast vid behandlingen av punkten 2) i motionerna I: 6 och II: 79.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av herr *Sten*, som anfört:

Av sågverksindustriarbetareförbundets yttrande framgår att de arbetare, som råka ut för skador av ifrågavarande slag, enligt överenskommelse mellan förbundet och vederbörande arbetsgivare erhålla två tredjedelar av deras genomsnittliga arbetsförtjänst under de närmast föregående tvenne avlöningsperioderna. På grund av att de arbetare det är fråga om ofta ha låg årsinkomst i förhållande till dagsinkomsten under säsongen, är denna överenskommelse fördelaktigare än olycksfallförsäkringslagens bestämmelser om ersättning. Ett stort antal berörda arbetare kommer lagen att tillförsäkra omkring 3 kr. per dag, under det att överenskommelsen ger dem 5 à 6 kr. Lagändringen kan därför icke tillföra dem den avser att skydda några fördelar, utan så vitt man kan se endast nackdelar. Att arbetare för vilka överenskommelsen icke gäller skulle komma att beröras av lagändringen har visserligen antagits, men icke visats eller varit känt. Även om sådan skulle finnas borde det i ett sådant läge undersökts om icke deras sak kunnat bevakas på annat sätt, exempelvis genom återopande av överenskommelsens innebörd såsom gängse praxis.

Som av förbundets yttrande i fortsättningen framgår räknar man med att den överenskomna ersättningsskyldigheten skall leda till att förebyggande anordningar vidtagas och att de primitiva impregneringsmetoderna komma

ur bruk. Man får utgå ifrån att frågan i detta avseende, alltså som arbetare-skyddsfråga, ägnas all uppmärksamhet, även från vederbörande statliga organs sida. Detta torde kunna ske inom ramen av gällande lagstiftning. Skulle så icke vara fallet bör initiativ till ändring härutinnan tagas.

Utskottet har med ämbetsverkens och de vetenskapliga experternas yttranden för ögonen tydligen ansett det vara klart, enligt på detta område följda principer, att en lagändring bör komma till stånd. Man kan dock icke känna sig övertygad om att de principiella skälen böra väga så tungt att hänsyn icke tages till faktiska förhållanden och praktiska konsekvenser. När de av ett missförhållande sådant som detta berörda parterna kommit överens om att på ett tillfredsställande sätt reglera dess skadeverkningar för den enskilde, borde lagstiftaren kunna anse att lagens uppgift fyllts. Åtminstone hade det varit rimligt med hänsyn till frågans läge att en närmare utredning kommit till stånd. Försäkringsrådet har också för sin del tillstyrkt en sådan.

Det i motionerna I:6 och II:79 framställda yrkandet under punkt 2) kunde samtidigt tagits under övervägande.

Reservation

av herrar *Olof Carlsson* och *Hage* angående utskottets hemställan under punkt 3).